

การสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

วิวัฒน์วุฒิ พิลาร์ตันศิริสุข¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาวิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 (2) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่นและระดับชาติ ของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 และ (3) ศึกษาบทบาททางการเมืองระดับชาติของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ยุทธศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 22 คน

ผลการวิจัย พบว่า (1) วิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ความนิยม และการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับคะแนนเสียง ยุทธศาสตร์การสร้างฐานเสียงใช้การสร้างเครือข่ายกับกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มทุน ความสำเร็จทางการเมืองเกิดขึ้นจากการยึดมั่นในสโลแกน “มุ่งพัฒนา ฟังพาได้” (2) ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่น ท้องถิ่น และระดับชาติ เกิดจากฐานเสียงที่มั่นคงในท้องถิ่นที่ช่วยสร้างความได้เปรียบในการเลือกตั้งระดับชาติ และมีลักษณะของความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่แข็งแกร่งภายในตระกูลและกลุ่มการเมืองท้องถิ่น และ (3) บทบาททางการเมืองระดับชาติ เกิดจากการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งและเชื่อมโยงกับนโยบายของพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลและมีบทบาทสำคัญ และกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการสร้างฐานเสียงและขับเคลื่อนความสำเร็จของพรรคการเมืองในระดับชาติ อย่างไรก็ตาม ความพ่ายแพ้การเลือกตั้งในบางช่วงเวลานั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: การเมืองท้องถิ่น; ฐานเสียงทางการเมือง; ตระกูลกัลป์ตินันท์

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: wattanawudphilaratsirisook@gmail.com

The Building of a Political Bastion of the Kalptinan Family in Ubon Ratchathani Province from 1995 to 2023

Wattanawud Philaratsirisook¹

Abstract

This research article aims to (1) the methods used in building the political bastion of the Kalptinan family in Ubon Ratchathani province from 1995 to 2023; studies (2) the political interactions at the area, locality, and national levels of the family under study in Ubon Ratchathani province from 1995 to 2023; and investigates (3) the national political role of the family under investigation in Ubon Ratchathani province from 1995 to 2023. The technique of qualitative research was employed. Data were collected from the study of important documents and the technique of in-depth interview with ten related qualified persons. Three focus group discussions were conducted with twenty-two subjects.

Findings are as follows: (1) the methods of building the political bastion of the Kalptinan family was through close interactions with the residents in the area, popularity, and support from the residents in areas are still supported by the residents. The strategy for building the political bastion was the building of networks with the influence groups or capital groups. The political success stemmed from the adherence to the slogan of “Determined for Development, Dependable.” (2) The relationship between the local and the national level are based on the stable bastion in the locality fostered advantages in the national election. And the characteristic of strong networks in the families and local political groups. (3) The national political role are based on the strong because of the connection with the political party’s policies and the local political groups played an important role in building the political bastion and mobilizing the success of the political parties at the national level. However, the defeat at a certain period was concerned with economic factors.

Keywords: Local Politics; Political Bastion; Kalptinan Family

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Philosophy Program in Politics, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Haumark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: wattanawudphilaratsirisook@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเข้าสู่การเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์เริ่มต้นเข้าสู่เส้นทางการเมืองของประเทศไทยและจังหวัดอุบลราชธานี โดยการนำของ นายเกรียง กัลป์ตินันท์ โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดอุบลราชธานี ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งในขณะนั้นสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ โดยจังหวัดอุบลราชธานีทั้งจังหวัดถือเป็นหนึ่งเขตเลือกตั้ง นายเกรียง กัลป์ตินันท์ เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ในพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันสามารถได้รับความไว้วางใจได้รับคะแนนเสียงจากประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี จนทำให้สามารถดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีได้เป็นสมัยแรก โดยสามารถเอาชนะ นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เจ้าพ่ออีสานใต้ในยุคนั้น นับเป็นการโชว์ฝีมือไม่ลายมือในสนามการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรก ต่อมาการเลือกตั้ง ส.ส. ในปี พ.ศ. 2539 นายเกรียง กัลป์ตินันท์ ก็ยังคงได้รับเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 2 ในสังกัดพรรคความหวังใหม่ ก่อนย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งในปี 2544 และ 2548 ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยรักไทย และตัดสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค 5 ปี หลังจากนั้นได้สมัครรับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคเพื่อไทย ลำดับที่ 10 แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง เนื่องจากพรรคเพื่อไทยมีจำนวน ส.ส. มากกว่าจำนวน ส.ส. พึงมีตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับ 2560 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2563 ในการปรับโครงสร้างของพรรคเพื่อไทย นายเกรียง กัลป์ตินันท์ ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นรองหัวหน้าพรรคเพื่อไทยอีกครั้ง โดยดูแลการเลือกตั้งอุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และยโสธร ซึ่งทั้ง 4 จังหวัดมีพื้นที่ “เขตเลือกตั้ง” มากถึง 23 ที่นั่ง และต่อมาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2566 นายเกรียง กัลป์ตินันท์ ได้สมัครรับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคเพื่อไทย ลำดับที่ 6 และได้รับการเลือกตั้ง และวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2566 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน โดยได้รับมอบหมายจากนายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้เป็นผู้สั่งการและปฏิบัติราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกรุงเทพมหานคร รวมถึงกำกับดูแลองค์การตลาดและองค์การจจัดการน้ำเสีย (Who is “Kriang”? Why is he close to “Thaksin”?, 2022)

การสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานีระหว่างปี พ.ศ. 2538-2566 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ยุคสำคัญ โดยแต่ละยุคมีจุดเด่นที่สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงในแนวทางและบทบาททางการเมืองของตระกูล ดังนี้ ยุคเริ่มต้น (พ.ศ. 2538-2544) เริ่มจากการลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกของ นายเกรียง กัลป์ตินันท์ ในนามพรรคประชาธิปัตย์ ในปี พ.ศ. 2538 และสามารถเอาชนะคู่แข่งสำคัญในพื้นที่ได้สำเร็จ แม้จะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ แต่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 นายเกรียงย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ และได้รับเลือกตั้งอีกครั้ง การเปลี่ยนสังกัดในช่วงนี้สะท้อนถึงการเริ่มสร้างฐานเสียงในพื้นที่ โดยการเลือกพรรคที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในช่วงเวลานั้น ยุครุ่งเรือง (พ.ศ. 2544-2550) ตระกูลกัลป์ตินันท์ได้เข้าร่วมพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคที่มีความนิยมสูงในระดับประเทศ นายเกรียงได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 และ 2548 ซึ่งเป็นช่วงที่พรรคไทยรักไทยครองเสียงข้างมากในรัฐสภา ฐานเสียงของตระกูลขยายกว้างขึ้น ครอบคลุมทั้งเขตเมืองและชนบทของอุบลราชธานี ยุคนี้เป็นช่วงที่ตระกูลกัลป์ตินันท์มีบทบาทสำคัญในพื้นที่และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้อย่างมั่นคง ยุคปรับตัว (พ.ศ. 2550-2562) หลังการยุบพรรคไทยรักไทยในปี พ.ศ. 2550 และการตัดสิทธิทางการเมืองของนายเกรียง

ตระกูลกัลป์ตินันท์ต้องปรับตัวอย่างหนัก ฐานเสียงยังคงได้รับการดูแลผ่านเครือข่ายครอบครัวและพันธมิตรในพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนสมาชิกในครอบครัววงศ์สมิธในนามพรรคเพื่อไทย แม้ยุคนี้จะมีความท้าทายสูง แต่ตระกูลยังคงรักษาความนิยมในพื้นที่อุบลราชธานีไว้ได้ และยุคฟื้นฟูและผู้นำระดับชาติ (พ.ศ. 2562-2566) ตระกูลกัลป์ตินันท์กลับมามีบทบาทสำคัญในพรรคเพื่อไทย นายเกรียงได้รับเลือกเป็นรองหัวหน้าพรรค ในปี พ.ศ. 2563 โดยดูแลพื้นที่อีสานใต้ที่มีความสำคัญในการเลือกตั้งระดับชาติ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 นายเกรียงได้รับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ 6 และได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ยุคนี้สะท้อนถึงการฟื้นฟูบทบาทในระดับชาติ พร้อมทั้งคงความเข้มแข็งของฐานเสียงในพื้นที่

จากที่ได้กล่าวมาจะแสดงให้เห็นว่า “ตระกูลกัลป์ตินันท์” ยังคงเป็นบ้านใหญ่แห่งจังหวัดอุบลราชธานี มาโดยตลอด และเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน การศึกษาวิจัยถึงการประสบความสำเร็จในด้านการเมืองของตระกูล ที่ได้รับความนิมอย่างยาวนานทางด้านการเมืองจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการได้รับการเลือกตั้งของตระกูลกัลป์ตินันท์ รุ่นหลังที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นนายกานต์ กัลป์ตินันท์ น้องชายของนายเกรียง กัลป์ตินันท์ ได้รับเลือกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์ ลูกชาย ก็ได้รับเลือกเป็น ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองอุบลราชธานี รวมไปถึงนางสาวพิศทยา ไชยสงคราม ภรรยา นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์ ก็ได้เป็นนายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี ฉะนั้น จึงไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าไม่ได้มาจากอิทธิพลของนายเกรียง กัลป์ตินันท์ และความเป็นตระกูลการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ ที่ส่งอิทธิพลและมีผลทำให้ได้รับการเลือกจากประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีอย่างสม่ำเสมอตลอดมา การศึกษาครั้งนี้จะทำให้มีความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีรูปแบบต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่น ท้องถิ่น และระดับชาติ ของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566
3. เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองระดับชาติของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดชนชั้นนำ แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ แนวคิดระบบอุปถัมภ์ แนวคิดการสร้างฐานเสียง แนวคิดการเมืองแบบจักรกล และแนวคิดตระกูลนักการเมือง ที่ส่งผลการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566
2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 คน และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ยุทธศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 22 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566
2. ทำให้ทราบถึงปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่น ท้องถิ่น และระดับชาติของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566
3. ทำให้ทราบถึงบทบาททางการเมืองระดับชาติของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดชนชั้นนำ

ชนชั้นนำ (elitist) เป็นกรอบการวิเคราะห์ที่มุ่งศึกษากลุ่มคนในสังคมที่มีอำนาจ อิทธิพล และบทบาทสำคัญในกระบวนการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของสังคม โดยชนชั้นนำไม่ได้เป็นเพียงผู้ที่มีฐานะหรือทรัพย์สินสูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้ที่มีความสามารถหรืออำนาจพิเศษในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นักทฤษฎีที่สำคัญในแนวคิดนี้ เช่น Vilfredo Pareto และ Gaetano Mosca ให้ความสำคัญกับบทบาทของชนชั้นนำว่าเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมทรัพยากรของสังคม ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำเกิดจากการพัฒนาความเข้าใจในโครงสร้างและลำดับชั้นทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดสรรบทบาทและอำนาจในสังคมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แนวคิดนี้ยังคงมีอิทธิพลต่อการวิเคราะห์ทางสังคมและการเมืองในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและโครงสร้างทางสังคมในระดับต่าง ๆ ของโลก (Urairag, 1988) จึงเห็นได้ว่า “ชนชั้นนำ” หมายถึง กลุ่มบุคคลส่วนน้อยในสังคมที่มีอำนาจ อิทธิพล และบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของสังคม ชนชั้นนำมักเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหรือสถานะที่สูงกว่าคนทั่วไป ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยพวกเขามีความสามารถในการควบคุมทรัพยากร การตัดสินใจ หรือการกำหนดนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ชนชั้นนำอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถส่วนบุคคล หรือความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางสังคม บางคนอาจเป็นชนชั้นนำโดยกำเนิดจากครอบครัวที่มีอิทธิพล ในขณะที่บางคนก้าวขึ้นสู่การเป็นชนชั้นนำด้วยความสามารถและความสำเร็จส่วนตัว ชนชั้นนำมีบทบาทสำคัญในสังคม เช่น การบริหารประเทศ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ หรือการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) คือกลุ่มคนที่รวมตัวกันเพื่อผลักดัน เป้าหมาย หรือผลประโยชน์ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม หรือศาสนา กลุ่มเหล่านี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยตรงเหมือนกับพรรคการเมือง แต่พวกเขามีบทบาทสำคัญในกระบวนการทางสังคมและการเมือง เพราะพยายามส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐหรือผู้มีอำนาจเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่เอื้อต่อกลุ่มของตน (Naphasirikunkit, & Rajbhandaraks, 2001) โดยกลุ่มผลประโยชน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างสมดุลและการเปลี่ยนแปลงในสังคม พวกเขาสามารถทำให้เสียงของประชาชนกลุ่มหนึ่งได้รับการรับฟัง แต่ในขณะเดียวกันก็อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหากผลประโยชน์ของกลุ่มหนึ่งไปขัดกับผลประโยชน์ของกลุ่มอื่น ดังนั้น การทำงานของกลุ่มผลประโยชน์ควรอยู่

บนพื้นฐานของความโปร่งใสและการคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสมดุลในสังคม (Masminchainara, 2005) ขณะที่การดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์มีหลายรูปแบบที่มุ่งผลักดันเป้าหมายของกลุ่มผ่านการเจรจา การรณรงค์ และการสร้างเครือข่าย ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความพยายามในการแสวงหาอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการเปลี่ยนแปลงสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตนเอง รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์สะท้อนถึงความหลากหลายของเป้าหมายและวิธีการที่พวกเขาเลือกใช้ในการสร้างอิทธิพลในสังคมและการเมือง ความสำเร็จของกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และการคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อส่วนรวม เพื่อให้เกิดความสมดุลและความยั่งยืนในสังคม (Senasu, 2016) นอกจากนี้ กลุ่มผลประโยชน์ยังมี อิทธิพลโดยตรงต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ผ่านการล็อบบี้ผู้มีอำนาจ เช่น นักการเมือง ข้าราชการ หรือผู้บังคับการของรัฐ กลุ่มเหล่านี้มักใช้ทรัพยากร เช่น เงินทุน เครือข่าย หรือข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการผลักดันนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง ตัวอย่างเช่น กลุ่มสิ่งแวดล้อมที่ล็อบบี้รัฐบาลให้ออกกฎหมายควบคุมมลพิษ หรือกลุ่มธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดภาษีและการลงทุน ธุรกิจ (Pintobtang, (2015)

แนวคิดระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ (patronage system) เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองที่ผู้มีอำนาจหรือผู้มีทรัพยากรมากกว่า (ผู้อุปถัมภ์) ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนบุคคลหรือกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสกว่า (ผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์) เพื่อแลกเปลี่ยนกับความจงรักภักดี การสนับสนุน หรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ระบบนี้เป็นหนึ่งในลักษณะสำคัญที่พบได้ในสังคมไทย โดยมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในหลายระดับ (Wattanaporn, 1984) โดยระบบอุปถัมภ์เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองที่พัฒนาขึ้นจากความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนในด้านทรัพยากร อำนาจ หรือโอกาส โดยระบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่าง “ผู้อุปถัมภ์” ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจหรือทรัพยากรมากกว่า และ “ผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์” ซึ่งเป็นผู้ที่ยด้อยโอกาสและต้องพึ่งพาความช่วยเหลือ ในระบบอุปถัมภ์ ผู้อุปถัมภ์มักให้ความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงินทุน การสนับสนุนในด้านอาชีพ หรือการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ในทางกลับกัน ผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์จะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การสนับสนุนทางการเมือง หรือการให้บริการที่เสริมสร้างอำนาจของผู้อุปถัมภ์ (Suwanmongkol, 2011) ส่วนระบบอุปถัมภ์ในบริบทการเมืองไทยเป็นกลไกที่มีทั้งประโยชน์และข้อจำกัด โดยมันยังคงมีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองและสังคมไทยในปัจจุบัน การทำความเข้าใจระบบนี้จึงเป็นกุญแจสำคัญในการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของทั้งนักการเมืองและประชาชนในประเทศ

แนวคิดการสร้างฐานเสียง

การสร้างฐานเสียง (building of a vote base) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการดำเนินงานทางการเมือง โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตยที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถชนะการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ การสร้างฐานเสียงจึงเกี่ยวข้องกับสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครหรือผู้นำทางการเมืองกับกลุ่มคนในสังคม เพื่อให้เกิดการสนับสนุนที่ยั่งยืนและมั่นคง (Thinbangtieo & Mektrairat, n.d.) โดยการสร้างฐานเสียงทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

การใช้เครือข่ายทางการเมือง และการใช้สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้นำสามารถดึงดูดและรักษาฐานเสียงได้ นอกจากนี้การรักษาความสัมพันธ์กับประชาชนและการตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขายังเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ฐานเสียงนั้นแข็งแกร่งและยั่งยืน (Amnuaysawasdi, 2018)

แนวคิดการเมืองแบบจักรกล

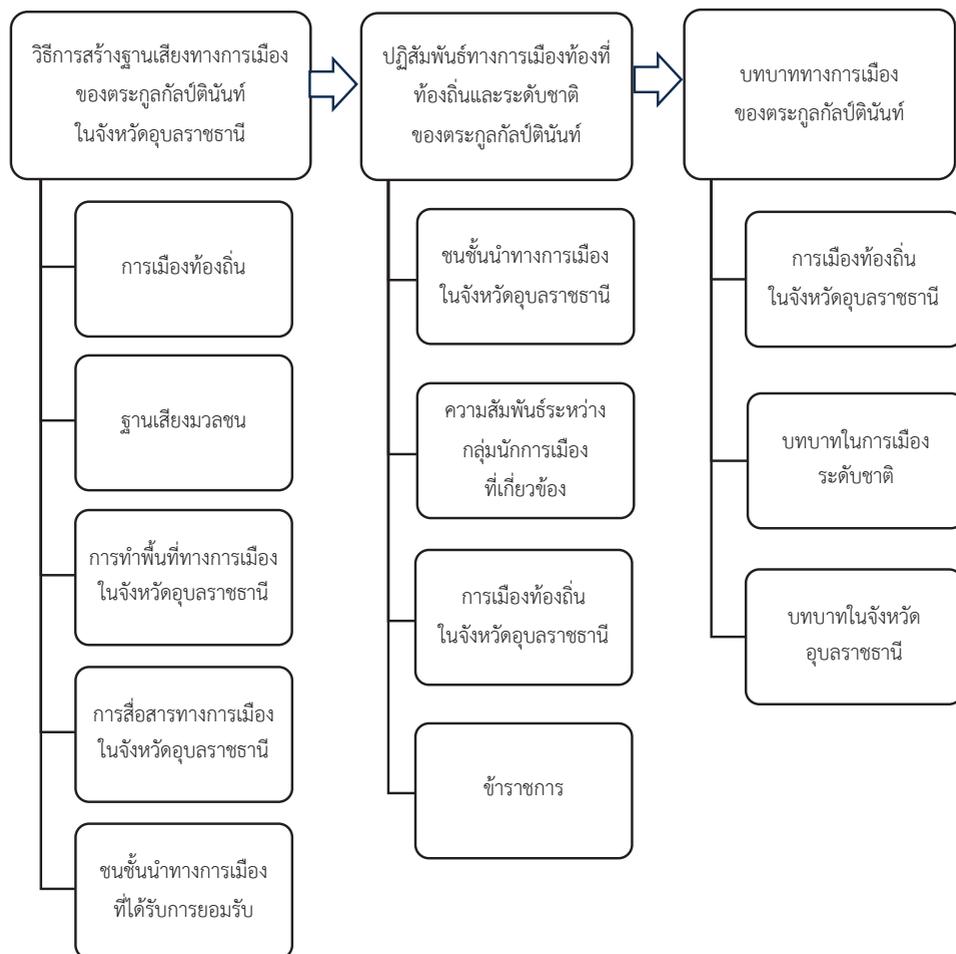
การเมืองแบบจักรกล (political machine) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการจัดตั้งและขับเคลื่อนอำนาจทางการเมืองผ่านโครงสร้างองค์กรที่มีลักษณะเป็นระบบและมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้มักเกี่ยวข้องกับเมืองท้องถิ่นในประเทศที่มีประชาธิปไตย โดยระบบการเมืองแบบจักรกลเป็นการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมการเลือกตั้งและใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มสนับสนุนของตน แนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองของหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 19-20 (Nethipo, 2015) ฉะนั้น แนวคิดการเมืองแบบจักรกลถือเป็นการมองรัฐและการเมืองในรูปแบบของระบบที่มีการจัดการอย่างมีระเบียบและการควบคุมที่เข้มงวด แม้ว่าระบบนี้จะมีข้อดีในด้านความมีระเบียบและประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัดในการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชน การทำงานในลักษณะเครื่องจักรอาจขาดความยืดหยุ่นและความเป็นมนุษย์ ซึ่งทำให้ระบบนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในระยะเวลาในสังคมที่ต้องการการมีส่วนร่วมและการแสดงออกของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองได้ จึงเห็นได้ว่าแนวคิดการเมืองแบบจักรกลเป็นระบบการเมืองที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีจุดมุ่งหมายในการควบคุมอำนาจผ่านโครงสร้างองค์กรและเครือข่ายผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงระหว่างนักการเมืองกับประชาชน องค์ประกอบของการเมืองแบบจักรกลประกอบด้วยกลไกสำคัญหลายประการที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการทางการเมืองและการควบคุมอำนาจ ระบบนี้ได้รับการออกแบบให้มีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มสนับสนุนเพื่อรักษาฐานเสียงและอิทธิพลในระยะยาว (Laothamatas, 2000)

แนวคิดตระกูลนักการเมือง

ตระกูลนักการเมืองเป็นกลุ่มบุคคลที่มักมีบทบาททางการเมืองอย่างต่อเนื่องในสังคม โดยที่การมีบทบาทนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะตัวบุคคลหนึ่ง ๆ แต่ยังคงกระจายไปสู่สมาชิกในครอบครัวหรือทายาทของตระกูลนั้น ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยนักการเมืองรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ที่ร่วมกันสร้างและรักษาอำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ แนวคิดเกี่ยวกับตระกูลนักการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างและสืบทอดอำนาจผ่านสมาชิกในครอบครัว และการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับฐานเสียงและกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม โดยแนวคิดเกี่ยวกับตระกูลนักการเมืองการสืบทอดอำนาจและความสัมพันธ์ในระบบการเมือง ตระกูลนักการเมืองเป็นแนวคิดที่อธิบายถึงการรวมตัวของสมาชิกในครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเมือง การเมืองในรูปแบบนี้มักเกี่ยวข้องกับการสืบทอดอำนาจจากรุ่นสู่รุ่น โดยที่สมาชิกในครอบครัวหนึ่ง ๆ จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างต่อเนื่อง การศึกษาเกี่ยวกับตระกูลนักการเมืองช่วยให้เราเห็นถึงการขยายอำนาจทางการเมืองที่ไม่จำกัดแค่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่จะสะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองในระดับครอบครัว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางทางการเมืองในสังคม (Thananithichot, 2013) ในบริบทต่างประเทศ ตระกูลนักการเมืองในระบบประชาธิปไตยมีบทบาทสำคัญ แม้ว่าระบบการเมืองของแต่ละประเทศจะมีลักษณะต่างกันไปตามกฎหมายและวัฒนธรรมทางการเมือง แต่ตระกูลนักการเมืองมักจะสามารสร้างอำนาจและอิทธิพลที่มีความยั่งยืนได้ โดยการรักษาฐานเสียงและการสืบทอดอำนาจผ่านสมาชิกในครอบครัว แม้ว่าประชาธิปไตยจะเน้นการเลือกตั้งและ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมการเมืองก็สามารถใช้ระบบนี้ในการสร้างอิทธิพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ครอบคลุมการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นได้ในหลายประเทศทั่วโลก โดยมีลักษณะการสืบทอดอำนาจทางการเมืองภายในครอบครัว ซึ่งเกิดขึ้นผ่านการเลือกตั้งและการมีบทบาทสำคัญในกระบวนการทางการเมือง แม้ว่าระบบประชาธิปไตยจะมุ่งเน้นการให้สิทธิแก่ประชาชนในการเลือกตั้งผู้แทน แต่การมีตระกูลการเมืองที่มีอำนาจสามารถทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจในมือของกลุ่มเดียวและสร้างความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสทางการเมืองของประชาชนทั่วไป (Thananithichot, 2013) จึงอาจกล่าวได้ว่า ครอบคลุมการเมืองในระบบประชาธิปไตยสะท้อนให้เห็นถึงการรวมอำนาจและการสืบทอดตำแหน่งทางการเมืองภายในครอบครัว ซึ่งสามารถช่วยสร้างความมั่นคงในการบริหารประเทศและสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็อาจทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจและความเหลื่อมล้ำที่จำกัดโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงอำนาจทางการเมือง

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยทำการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) บุคคลซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 คน ได้แก่ (1) นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี (2) นายกานต์ กัลป์ตินันท์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี (3) นางสาวพิศทยา ไชยสงคราม นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี (4) นายอิสสระ สมชัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี (5) นายประชา กิจตรงศิริ รองนายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี (6) นายไพบุลย์ ชมาฤกษ์ อดีตที่ปรึกษากฎหมายตระกูลกัลป์ตินันท์ (7) นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพลภ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงมหาดไทย (8) นายสมคิด เชื้อคง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี (9) นายสุพล ฟองงาม อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี และ (10) รองศาสตราจารย์ ดร.เวียงรัฐ เนติโพธิ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ยุทธศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 22 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยมาจัดทำให้เป็นระบบแยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งการเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเป็นการรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีการจำแนกประเด็นข้อมูลให้เป็นระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นเชิงเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้แล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วจึงนำผลการวิเคราะห์ไปสรุปเป็นผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 พบว่า

1. วิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 การสร้างฐานเสียงเริ่มต้นจากการเข้าร่วมการเมืองระดับท้องถิ่น อาทิ การเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และต่อเนื่องไปจนถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยบุคคลที่มีความตั้งใจจริงในการทำงานให้กับประชาชนมักได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ซึ่งความไว้วางใจนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืน แต่เป็นผลจากการสั่งสมประสบการณ์และการทำงานที่สม่ำเสมอในการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และการสร้างฐานเสียงที่เข้มแข็งยังมีการเน้นถึงการส่งต่ออำนาจไปยังคนรุ่นหลัง ซึ่งเปรียบเสมือนการปลูกพืชผลที่ต้องเริ่มต้นด้วยการเตรียมเมล็ดพันธุ์ตั้งแต่เริ่มแรก การเลี้ยงดูทายาททางการเมืองของตระกูลต่าง ๆ ให้คุ้นเคยกับการทำงานทางการเมืองและสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่สำคัญ

1.1 ปัจจัยที่ทำให้ได้รับคะแนนเสียง ความนิยม และการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีของนักการเมืองตระกูลกัลป์ตินันท์

การที่กลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลในพื้นที่ท้องถิ่นสามารถรับรู้และเข้าใจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่นได้อย่างดี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การเมืองระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและสามารถสนับสนุนการพัฒนาในระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและในส่วนของความสำเร็จทางการเมืองระดับท้องถิ่นนั้น

สัมพันธ์อย่างมากกับการมีฐานการเมืองที่มั่นคงและความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลในพื้นที่ท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ การมีฐานการเมืองที่เข้มแข็งทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถดำเนินนโยบายได้อย่างต่อเนื่องและสามารถนำทรัพยากรและการสนับสนุนจากระดับชาติลงมาพัฒนาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ยุทธศาสตร์ของการสร้างฐานเสียงในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในระดับชาติ ความสนใจจะมุ่งเน้นไปที่ปัญหาใหญ่ระดับโครงสร้าง เช่น เศรษฐกิจ ค่าใช้จ่าย และปัญหาปากท้องของประชาชนที่ส่งผลกระทบต่อทั้งประเทศ ในขณะที่การเมืองท้องถิ่นกลับเน้นไปที่ปัญหาเล็ก ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น การจัดการขยะ การปรับปรุงถนน การจัดการระบบไฟฟ้า และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและในบริบทของการทำงานในระดับท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเป็นหน้าด่านในการแก้ไขปัญหาของประชาชน และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาที่ยากเกินกว่าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการได้

1.3 วัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มบ้านใหญ่ในอดีต

แม้ว่าระบบการเมืองและสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่การสร้างอิทธิพลและการสร้างฐานเสียงผ่านเครือข่ายอุปถัมภ์และความสัมพันธ์ทางการเมืองยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสนับสนุนทางการเมืองเมื่อพี่น้องประชาชนต้องการความช่วยเหลือ ผู้แทนหรือผู้นำในท้องถิ่นมักจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังและมีความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาของประชาชน ความจริงใจและความใส่ใจในการทำงานนี้ทำให้ประชาชนรู้สึกไว้วางใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของ “บ้านใหญ่” หรือกลุ่มผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน ประชาชนจึงตัดสินใจที่จะให้การสนับสนุนและอยู่เคียงข้างกับผู้นำเหล่านี้ต่อไป

1.4 การปรับตัวทางการเมืองเพื่อให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ในพื้นที่อุบลราชธานี

การปรับกลยุทธ์ ในระดับท้องถิ่นควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน โดยการตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและการสนับสนุนโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างตระกูลกับชุมชนในความสำเร็จของบุคคลในฐานะผู้นำท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความท้าทายที่มีอยู่ในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพื้นที่ดังกล่าว กลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลนี้ได้สร้างและรักษาฐานเสียงของตนไว้ด้วยการควบคุมกลไกต่าง ๆ เช่น การควบคุมหวัคະແນและการจัดการทางการเงินทำให้การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมีความซับซ้อนและยากขึ้น สำหรับนักการเมืองรุ่นใหม่ควรให้ความสำคัญกับการปรับตัวเข้ากับการเมืองยุคใหม่ที่มีการใช้ Social Media มากขึ้น แต่ต้องระมัดระวังในเรื่องของการเคารพวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นระบบอุปถัมภ์ที่ยังคงมีอยู่ในสังคมไทย

1.5 ความสำเร็จทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นของตระกูลกลับคืนันท์

ตระกูลกลับคืนันท์เป็นตระกูลที่มีบทบาทสำคัญในวงการการเมืองของประเทศไทยมาอย่างยาวนาน ความสำเร็จทางการเมืองของตระกูลนี้สามารถสังเกตได้จากตำแหน่งทางการเมืองที่สมาชิกในตระกูลได้รับ และจากอิทธิพลทางการเมืองที่พวกเขามีในระดับชาติและท้องถิ่น นับเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองและการสืบทอดอำนาจในครอบครัว ซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ของประเทศ โดยการประสบความสำเร็จทางการเมืองดังกล่าวผ่านการสร้างเครือข่าย

การเมืองที่แข็งแกร่ง การรักษาดูแลเสียงจากประชาชน การสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นไปของเมืองในแต่ละยุค

2. ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่น ท้องถิ่น และระดับชาติ ของตระกูลกัลปตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

2.1 ความสัมพันธ์ของการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติในจังหวัดอุบลราชธานี

ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาตินั้นสำคัญเพราะฐานเสียงที่มั่นคงในท้องถิ่นช่วยสร้างความได้เปรียบในการเลือกตั้งระดับชาติ การเมืองท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเทศบาลถือเป็นเวทีสำคัญที่นักการเมืองใช้สร้างฐานเสียงและสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานของการขยายอิทธิพลไปสู่ระดับประเทศ นอกจากนี้ นักการเมืองในท้องถิ่นมักมีบทบาทในการสนับสนุนการเลือกตั้งระดับชาติผ่านเครือข่ายที่พวกเขาสร้างขึ้น ดังนั้น เมื่อมีนักการเมืองท้องถิ่นที่สามารถคว้าตำแหน่งในระดับชาติ เช่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย อิทธิพลจากท้องถิ่นก็ยิ่งเพิ่มขึ้น และเป็นแรงหนุนให้สามารถดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

2.2 สังคมการเมืองระบบอุปถัมภ์ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

ในอดีตระบบอุปถัมภ์นี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นและประชาชนการบริหารจัดการฐานเสียงทางการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีมีลักษณะที่ผสมผสานระหว่างระบบอุปถัมภ์และระบบคุณธรรม โดยระบบอุปถัมภ์นั้นเป็นกลไกที่สำคัญในการรักษาฐานเสียง ซึ่งรวมถึงการดูแลหัวคะแนนที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาฐานเสียงในการเลือกตั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับหัวคะแนนมีลักษณะของการดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้หัวคะแนนไม่กล้าเบี่ยงหรือมีการเบี่ยงเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการมีระบบการตรวจสอบและการให้รางวัลหรือการลงโทษที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการปรับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการคะแนนเสียงเพื่อเติมเต็มความต้องการของประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างฐานเสียงทางการเมือง

2.3 บทบาททางการเมืองของท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีนำมาสู่การครองพื้นที่ของอุบลราชธานีระบบราชการในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมอำนาจของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น โดยกลไกการทำงานของราชการถูกมองว่าเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนผลประโยชน์ของกลุ่มที่มีอำนาจ เช่น การย้ายตำแหน่งเจ้าหน้าที่หรือการบังคับใช้กฎระเบียบที่สนับสนุนกลุ่มการเมืองเฉพาะ การควบคุมของกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ทำให้เกิดการแบ่งฝ่ายในเชิงอำนาจภายในพื้นที่ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติและยังพบว่าบทบาทของคนรุ่นใหม่ในกระบวนการเมืองท้องถิ่นมีความสำคัญมากขึ้น โดยคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะมองหาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการบริหารที่ต่างไปจากกลุ่มการเมืองแบบดั้งเดิม

2.4 คะแนนนิยมทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

คะแนนนิยมทางการเมืองของนักการเมืองหรือกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเกิดจากการผสมผสานของหลายปัจจัย ทั้งการทำงานในพื้นที่อย่างใกล้ชิดกับประชาชน และคะแนนนิยมที่ได้จากพรรคการเมืองปัจจุบันและประชาชนที่สนับสนุนของพรรค การที่นักการเมืองสามารถสร้างผลงานที่เห็นผลในท้องถิ่นจะเสริมสร้างความนิยมส่วนบุคคล ขณะที่ความเชื่อมโยงกับพรรคเพื่อไทยและกลุ่มคนเสื้อแดงช่วยเสริมให้พวกเขามีฐานเสียงที่แข็งแกร่งในระดับชาติ และเพื่อที่จะรักษาความนิยมของประชาชนในระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น นักการเมืองและพรรคการเมืองต้องมีวิธีการปรับตัวที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างต่อเนื่องและ

การปรับตัวของพรรคการเมืองในจังหวัดมักจะมีหลายกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การปรับนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายท้องถิ่น และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับประชาชน

3. บทบาททางการเมืองระดับชาติของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

3.1 บทบาททางการเมืองของนายเกรียง กัลป์ตินันท์ ระดับชาติและระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาททางการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีของกลุ่มอำนาจในครอบครัวนี้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่ครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ภายในครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงยุทธศาสตร์การขยายอิทธิพลทางการเมืองอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการมีลูกหลานดำรงตำแหน่งสำคัญในสภาผู้แทนราษฎร การมีสมาชิกในครอบครัวดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือการครอบครองบทบาทสำคัญในระดับชาติและความสำเร็จทางการเมืองของกลุ่มนี้ยังแสดงออกผ่านโครงการพัฒนาที่สำคัญในจังหวัด ซึ่งความสามารถในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบกว้างขวางได้สร้างภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำที่ทรงอิทธิพลและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจังหวัดอีกด้วย

3.2 การสนับสนุนและยอมรับนักการเมืองที่อยู่ในกลุ่มบ้านกัลป์ตินันท์ทุกระดับในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

การยอมรับกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลในพื้นที่ในจังหวัดอุบลราชธานีไม่ได้เกิดขึ้น โดยปราศจากการต่อสู้ทางการเมือง การเลือกตั้งในแต่ละรอบมีการแข่งขันอย่างเข้มข้น แม้ว่ากลุ่มการเมืองนี้จะได้รับการสนับสนุนจากบางกลุ่มของประชาชน แต่ก็ไม่สามารถทำให้ทุกคนเห็นด้วยหรือรักพวกเขาทั้งหมดได้ อย่างไรก็ตาม การยอมรับมักมาจากผลประโยชน์ที่กลุ่มนี้สร้างขึ้นให้กับพื้นที่และประชาชน ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาต่างก็ยอมรับในบทบาทของกลุ่มการเมืองนี้ โดยเฉพาะเมื่อเห็นว่าผลงานที่สร้างขึ้นมีผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนและในแง่ของบทบาทการเมืองท้องถิ่น ความสำเร็จของกลุ่มนี้ส่งผลต่อการสนับสนุนพรรคการเมืองในระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองรุ่นเก่า และพรรคการเมืองรุ่นใหม่ หรือพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลในปัจจุบัน โดยกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการสร้างฐานเสียงและขับเคลื่อนความสำเร็จของพรรคเหล่านี้ในระดับชาติ

3.3 อิทธิพลที่ใช้อำนาจของนักการเมืองบ้านกัลป์ตินันท์

การเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีสะท้อนถึงลักษณะการควบคุมอำนาจของกลุ่มที่มีอิทธิพลในพื้นที่อย่างชัดเจน โดยการจัดการและแบ่งปันทางการเมืองเป็นกลยุทธ์หลักที่กลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลใช้เพื่อรักษาอำนาจของตนเอง ในระยะเวลาหนึ่ง กลุ่มเหล่านี้มักจะมีการเจรจาและตกลงกันในการแบ่งพื้นที่และอำนาจเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและลดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง การสู้กันในการเมืองอาจทำให้เกิดความเสียหายทางการเงินซึ่งทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการเจรจาและการจัดการพื้นที่เพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ สามารถแบ่งปันอำนาจกันได้อย่างสมดุล การควบคุมการเลือกตั้งและการจัดการฐานเสียงจึงเป็นวิธีหลักที่ใช้ในการรักษาอำนาจ ซึ่งทำให้การเมืองในพื้นที่นี้ มีลักษณะเฉพาะที่ต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่อาจมีความหลากหลายทางการเมืองมากกว่า นอกจากนี้ ความสำเร็จของกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลยังมาจากการที่พวกเขาสามารถควบคุมกลไกและฐานเสียงไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ซึ่งทำให้ยากที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการมีนโยบายที่ตรงกับความต้องการของประชาชนและการได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่มีความสามารถในการจัดการโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้

อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความนิยมของตระกูลนักการเมืองสามารถคงอยู่ได้ในระยะยาว ดังนั้น กลุ่มผลประโยชน์จึงมีลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับพรรคการเมืองและการหาเสียง รวมถึงการรักษาฐานเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. วิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566 วิธีการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตระกูลกัลป์ตินันท์ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ความนิยม และการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่ทำให้ได้รับคะแนนเสียง ยุทธศาสตร์การสร้างฐานเสียงใช้การสร้างเครือข่ายกับกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มทุน ความสำเร็จทางการเมืองเกิดขึ้นจากการยึดมั่นในสโลแกน “มุ่งพัฒนา ฟังพาดูใจ” สอดคล้องกับ Worajaroen, Sukmaitree, Srisorn, and Ketsupa (2021) ที่พบว่า บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในเขตตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีบทบาทการบริหารเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบายโดยในการจัดทำงบประมาณและบทบาทในฐานะตัวแทนของประชาชน สอดคล้องกับ Kosiworawut (2024) ที่พบว่า บทบาททางการเมืองของกลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจมีความสำคัญและมีผลต่อสังคมและการปกครองในหลายด้าน โดยคนกลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจนี้มักมีอิทธิพลในการตัดสินใจทางการเมือง โดยเฉพาะในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและการกำหนดนโยบายทางการเมืองที่ส่งผลต่อธุรกิจและสังคมในระดับกว้างของประเทศ สอดคล้องกับ Vinijchayajinda (2021) ที่พบว่า สาขาพรรคและแกนนำเป็นตัวแทนของพรรคในการประชาสัมพันธ์ประสานงาน ติดต่อกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับ Pisailert (2017) ที่พบว่า การสร้างฐานเสียง นโยบายผู้สมัคร ศูนย์ประสานงานพรรค และหัวคะแนนเป็นกลไกสำคัญของพรรคการเมืองในการสร้างและรักษาฐานเสียงในพื้นที่ และสอดคล้องกับ Leelerdpan (2017) ที่พบว่า ผลของท้องถิ่นนิยมหรือภูมิภาคนิยมสาเหตุของการสร้างความนิยมของพรรคการเมืองประชาธิปไตยที่มีมาอย่างยาวนานในภาคใต้รวมถึงวิธีการสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปไตยในภาคใต้

2. ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่น ท้องถิ่น และระดับชาติ ของตระกูลกัลป์ตินันท์ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของท้องถิ่น ท้องถิ่น และระดับชาติ เกิดจากฐานเสียงที่มั่นคงในท้องถิ่นที่ช่วยสร้างความได้เปรียบในการเลือกตั้งระดับชาติ และมีลักษณะของความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่แข็งแกร่งภายในตระกูลและกลุ่มการเมืองท้องถิ่น สอดคล้องกับ Pisailert (2017) ที่พบว่า การวิเคราะห์กลไกในการสร้างและรักษาฐานเสียงในจังหวัดเชียงรายของพรรคไทยรักไทยพรรคพลังประชาชนและพรรคเพื่อไทยโดยประเด็นที่สำคัญนั้นกล่าวถึงเรื่องของกลไกในการรักษาฐานเสียงในจังหวัดเชียงรายของพรรคการเมืองที่ได้กล่าวมาโดยมีกลไก 4 ด้านเพื่อสร้างระบบการจัดการฐานเสียงรูปแบบใหม่ที่ยึดโยงกับพรรคโดยตรงถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้พรรคดังกล่าวประสบความสำเร็จสามารถที่จะรักษาฐานเสียงของจังหวัดเชียงรายไว้ได้ในขณะที่มีปัจจัยสำคัญทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องที่จะเป็นอุปสรรคในการพัฒนากลไกในการสร้างฐานเสียงและรักษาฐานเสียงของพรรคดังกล่าว และสอดคล้องกับ Rattanakhaw (2009) ที่พบว่า กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

มีความสัมพันธ์กันด้วยกลุ่มผลประโยชน์จะมีบทบาทในการผลักดันกลุ่มของพรรคการเมืองและนักการเมืองท้องถิ่นในการที่เป็นฐานเสียงให้กับนักการเมืองท้องถิ่นได้อยู่เสมอซึ่งแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มอำนาจในท้องถิ่น รวมถึงมีบทบาทในการช่วยประชาสัมพันธ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งในการการรณรงค์หาเสียงก่อนการเลือกตั้งและการแสดงออกต่าง ๆ ภายหลังจากเลือกตั้ง

3. บทบาททางการเมืองระดับชาติของตระกูลกัลปดิโนนทีในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2538-2566

บทบาททางการเมืองระดับชาติเกิดจากการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งและเชื่อมโยงกับนโยบายของพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลและมีบทบาทสำคัญ และกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการสร้างฐานเสียงและขับเคลื่อนความสำเร็จของพรรคการเมืองในระดับชาติ สอดคล้องกับ Doangpakdeeram (2022) ที่พบว่า การสร้างฐานเสียงหรืออำนาจทางการเมืองมีประเด็นสำคัญในเรื่องของระบบอุปถัมภ์และบารมีของวงศ์ตระกูล รวมถึงการสร้างเครือข่ายในพื้นที่การทำตัวเป็นบุคคลสาธารณะที่สามารถเข้าถึงใจถึงฟังได้ รวมถึงการมีความเป็นกลางในการประสานงานในทุกระบือถือเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดการสร้างฐานเสียงและเครือข่ายรวมถึงฐานอำนาจทางการเมืองที่เป็นเงื่อนไขและกระบวนการให้เกิดขึ้นได้ และสอดคล้องกับ Worakit (2019) ที่พบว่า สมาชิกของกลุ่มชนชั้นการเลือกตั้งในเมืองท้องถิ่นและเข้ามาบริหารบ้านเมืองนั้นมักเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุปถัมภ์จากอดีตนักการเมืองระดับชาติ ผู้ซึ่งยังคงมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดทำให้เห็นถึงรูปแบบของการเมืองไทยที่มีระบบอุปถัมภ์ เป็นพื้นฐานของโครงสร้างทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาครั้งนี้ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับเรื่องของการสร้างฐานเสียงหรือการรักษาฐานเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอื่นและตระกูลอื่นที่มีชื่อเสียงในด้านการเมืองท้องถิ่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบและทำให้เกิดการต่อยอดความคิดและนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการนำเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้างฐานเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อให้นักการเมืองรุ่นหลังได้นำไปศึกษาในการสร้างฐานเสียงในการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

2. การทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสอบถามและสำรวจถึงความคิดเห็นของประชาชนและนักการเมืองคนอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและการเมืองท้องถิ่น เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการสร้างฐานเสียงและระบบอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่นในมิติอื่นมากยิ่งขึ้นและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

References

- Amnuaysawasdi, S. (2018). *Burapa Payak: The building of a political power base by Thai Military Officers between 2004 and 2014*. Doctoral Dissertation of Politics, Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Doangpakdeeram, K. (2022). Political power construction: Conditional factor and process. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 2(2), 201-218. [In Thai]
- Kosiworawut, P. (2024). The political role of political elites and economic elites in the opinion of people in Ubon Ratchathani province. *School of Administrative Studies Academic Journal*, 7(2), 15-31. [In Thai]
- Laothamatas, A. (2000). *Civic politics* (2nd ed.). Kobfai. [In Thai]
- Leelerdpan, V. (2017). *The building of a political voter base for the Democrat Party in the south*. Doctoral Dissertation of Politics, Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Masminchainara, P. (2005). Thai political culture: Observations and considerations. *Parichart Journal*, 18(1), 91-94. [In Thai]
- Naphasirikunkit, W., & Rajbhandaraks, S. (2001). *Political parties and interest groups* (10th ed.). Ramkhamhaeng University Press. [In Thai]
- Nethipo, V. (2015). *Ballot and gratitude: Electoral politics and dynamics of clientelist networks*. Chiang Mai University, Center for ASEAN Studies. [In Thai]
- Pintobtang, P. (2015). Interest group political framework of analysis: Development, debate and frontier of research. *Journal of Social Sciences and Humanities Kasetsart University*, 41(2), 1-18. [In Thai]
- Pisailert, S. (2017). Political communication through music of Pongsit Kampee during B.E. 2534-2555. *Journal of Public Administration and Politics*, 6(1), 88-121. [In Thai]
- Rattanakhaw, C. (2009). *The roles of interest groups in the election of Bangkok Metropolitan Council Members: A case study of Chatuchak district, Bangkok Metropolis, B.E. 2550*. Master's Thesis of Political Science, Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Senasu, W. (2016). *Path to national health law: From Thaksin to Surayud government*. Master's Thesis of Political Sciences, Thammasat University. [In Thai]
- Suwanmongkol, P. (2011). *Decentralization: Ideas and experiences from Asia*. Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Thananithichot, S. (2013). Political dynasty in Thailand's democracy. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 11(2), 5-23. [In Thai]

- Thinbangtieo, O., & Mektrairat, N. (n.d.). *Vote base*. Retrieved from <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ฐานเสียง> [In Thai]
- Urairag, S. (1988). *Influential, the elite and the community power structure in a southern border district*. Master's Thesis of Political Sciences, Chulalongkorn University. [In Thai]
- Vinijchayajinda, S. (2021). *The building of a vote base of Bangkok Councilors affiliated with political parties during the years 1997-2014*. Doctoral Dissertation of Politics, Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Who is “Kriang”? Why is he close to “Thaksin”? (2565). Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/politics/992988> [In Thai]
- Wattanaporn, A. (1984). *Local politics and public policy process: A case study of a municipality in a northern province*. Master's Thesis of Political Sciences, Thammasat University. [In Thai]
- Worajaroen, A., Sukmaitree, J., Srisorn, W., & Ketsupa, W. (2021). Political roles of local leaders in Ban Sing subdistrict, Photharam district, Ratchaburi province. *Journal of Wisdom Political Science and Multidisciplinary Sciences*, 4(2), 43-55. [In Thai]
- Worakit, I. (2019). *The relationships and a patronage system pattern in local politics: A case study of the Local Administration Organization, Ang Thong province*. Doctoral Dissertation of Politics, Ramkhamhaeng University. [In Thai]